

Postanowienie z 25 lipca 2006 r., Ts 143/06
**NOWY MODEL KASACJI W SPRAWACH CYWILNYCH
A TERMIN DO WNIESIENIA SKARGI KONSTYTUCYJNEJ**

Rodzaj postępowania: wstępna kontrola skargi konstytucyjnej Inicjator: osoba prawna	Skład orzekający: 1 sędzia
--	--------------------------------------

Zasady korzystania ze skargi konstytucyjnej (art. 79 ust. 1 Konstytucji) są sprecyzowane w ustawie o TK. W myśl art. 46 ust. 1 tej ustawy skargę konstytucyjną można wnieść po wyczerpaniu przez skarżącego przysługującej mu w danej sprawie drogi prawnej, w terminie zawitym 3 miesiące od dnia doręczenia skarżącemu prawomocnego wyroku, ostatecznej decyzji lub innego ostatecznego rozstrzygnięcia.

W latach 1996–2005 postępowanie cywilne w niektórych sprawach było trójinstancyjne. W sprawach tych od orzeczenia sądu drugiej instancji stronom przysługiwała kasacja do Sądu Najwyższego. W orzecznictwie Trybunału Konstytucyjnego utrwalił się wówczas pogląd, że w postępowaniu cywilnym wymóg wyczerpania drogi prawnej obejmuje konieczność wniesienia kasacji w sprawach, w których środek ten przysługiwał; w pozostałych wypadkach przesłanka ta była spełniona wraz z uzyskaniem prawomocnego orzeczenia wydanego przez sąd drugiej instancji.

6 lutego 2005 r. weszła w życie ustawa z 22 grudnia 2004 r. zmieniająca kodeks postępowania cywilnego oraz prawo o ustroju sądów powszechnych. W miejsce kasacji przysługującej od nieprawomocnych wyroków i postanowień sądu drugiej instancji wprowadziła ona instytucję skargi kasacyjnej. Skarga ta jest środkiem prawnym inicjującym kontrolę legalności prawomocnych orzeczeń sądów cywilnych (por. art. 398¹ k.p.c.). Postawiło to na porządku dziennym kwestię wykładni wymagania „wyczerpania drogi prawnej” (art. 46 ust. 1 ustawy o TK) w związku z nowym modelem zaskarżania orzeczeń sądowych w sprawach cywilnych.

W niniejszej sprawie skargę konstytucyjną, poddaną przez TK kontroli wstępnej (art. 36 i 49 ustawy o TK), wniosła spółka H. na tle następującego stanu faktycznego. 1 marca 2002 r. Sąd Okręgowy, jako sąd pierwszej instancji, zasądził od jednej z firm ubezpieczeniowych na rzecz skarżącej spółki (powódki w procesie cywilnym) zapłatę kwoty pieniężnej wynikającej z umowy ubezpieczenia mienia. Sąd Apelacyjny wyrokiem z 29 października 2002 r. oddalił apelację pozwanej. Na skutek wniesionej przez pozwaną kasacji (rozpoznanej według zasad obowiązujących przed nowelą z 22 grudnia 2004 r.) SN uchylił wyroki sądów pierwszej drugiej instancji i przekazał sprawę do ponownego rozpoznania przez Sąd Okręgowy. Po ponownym rozpoznaniu sprawy, opierając się na interpretacji prawa wyrażonej w roku Sądu Najwyższego, SO oddalił powództwo skarżącej wyrokiem z 27 września 2004 r. Sąd Apelacyjny wyrokiem z 28 czerwca 2005 r. oddalił apelację skarżącej. Od tego wyroku skarżąca 4 listopada 2005 r. wniosła – już na nowych zasadach, wprowadzonych nowelą z 22 grudnia 2004 r. Sąd Najwyższy postanowieniem z 15 lutego 2006 r. odmówił przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania (por. art. 398⁹ k.p.c.).

Skarga konstytucyjna została wniesiona dopiero 7 czerwca 2006 r., a więc blisko rok po wydaniu prawomocnego wyroku Sądu Apelacyjnego.

ROZSTRZYGNIĘCIE

Trybunał odmówił nadania dalszego biegu skardze konstytucyjnej.

GŁÓWNE TEZY UZASADNIENIA

1. Przez „wyczerpanie drogi prawnej”, o którym mowa w art. 46 ust. 1 ustawy o TK, należy rozumieć skorzystanie przez skarżącego ze wszystkich środków prawnych przysługujących mu w toku instancji i umożliwiających merytoryczne rozstrzygnięcie sprawy. Wskazane pojęcie ustawowe wiąże się z wydaniem prawomocnego wyroku, prawomocnego postanowienia, ostatecznej decyzji lub innego ostatecznego rozstrzygnięcia. Prowadzi to do wniosku, że po doręczeniu skarżącemu prawomocnego wyroku sądowego uruchomienie przez niego innych środków prawnych, służących zmianie prawomocnych orzeczeń, nie ma wpływu na bieg terminu do złożenia skargi konstytucyjnej.
2. Wraz z wejściem w życie ustawy z 22 grudnia 2004 r. nowelizującej kodeks postępowania cywilnego skarga kasacyjna nabrała charakteru nadzwyczajnego środka zaskarżenia prawomocnych orzeczeń sądowych (por. art. 398¹ § 1 k.p.c.). Tym samym do wyczerpania drogi prawnej dochodzi po skorzystaniu przez skarżącego z możliwości wniesienia zażalenia lub apelacji do sądu drugiej instancji i uzyskaniu merytorycznego rozstrzygnięcia tego sądu. Po opisanych zmianach w procedurze cywilnej trzymiesięczny termin do wniesienia skargi konstytucyjnej biegnie zatem, podobnie jak w sprawach karnych, od daty doręczenia skarżącemu prawomocnego orzeczenia sądu drugiej instancji – niezależnie od tego, czy w danej sprawie cywilnej może jeszcze zostać wniesiona skarga kasacyjna do Sądu Najwyższego.

Przepisy Konstytucji i ustawy o TK

Konstytucja

Art. 79. 1. Każdy, czyje konstytucyjne wolności lub prawa zostały naruszone, ma prawo, na zasadach określonych w ustawie, wnieść skargę do Trybunału Konstytucyjnego w sprawie zgodności z Konstytucją ustawy lub innego aktu normatywnego, na podstawie którego sąd lub organ administracji publicznej orzekł ostatecznie o jego wolnościach lub prawach albo o jego obowiązkach określonych w Konstytucji.

Ustawa o TK

Art. 36. 1. Wniosek [...] prezes Trybunału kieruje do wyznaczonego przez siebie sędziego Trybunału w celu wstępnego rozpoznania na posiedzeniu niejawnym.

2. Jeżeli wniosek nie odpowiada warunkom formalnym, sędzia Trybunału wzywa do usunięcia braków w terminie 7 dni od daty zawiadomienia.

3. Gdy wniosek jest oczywiście bezzasadny lub braki nie zostały usunięte w określonym terminie, sędzia Trybunału wydaje postanowienie o odmowie nadania wnioskowi dalszego biegu.

4. Na postanowienie w sprawie nienadania wnioskowi dalszego biegu wnioskodawcy przysługuje zażalenie do Trybunału w terminie 7 dni od daty doręczenia postanowienia.

5. Trybunał, na posiedzeniu niejawnym, postanowieniem pozostawia bez rozpoznania zażalenie wniesione po upływie terminu określonego w ust. 4.

6. Po stwierdzeniu, że zażalenie zostało wniesione w terminie, prezes Trybunału kieruje je do rozpoznania na posiedzeniu niejawnym przez Trybunał i wyznacza termin rozpoznania.

7. Trybunał, uwzględniając zażalenie, kieruje sprawę do rozpoznania na rozprawie. Na postanowienie o nieuwzględnieniu zażalenia nie przysługuje środek odwoławczy.

Art. 46. 1. Skarga konstytucyjna, zwana dalej "skargą", może być wniesiona po wyczerpaniu drogi prawnej, o ile droga ta jest przewidziana, w ciągu 3 miesięcy od doręczenia skarżącemu prawomocnego wyroku, ostatecznej decyzji lub innego ostatecznego rozstrzygnięcia.

Art. 49. Skarga konstytucyjna podlega wstępnemu rozpoznaniu; art. 36 stosuje się odpowiednio.